

Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd avseende verkställigheten av 2 kap. 10–13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

KRFS 2007:2

Utkom från trycket
den 5 november 2007

Beslutade den 8 oktober 2007

Med stöd av 10 § förordningen (1988:1188) om kulturminnen m.m. föreskriver Riksantikvarieämbetet följande.

Allmänna förutsättningar

1 § Länsstyrelsen skall vid tillämpningen av 2 kap. 10–13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. verka för att de av riksdagen angivna målen för kulturmiljöområdet är vägledande för den arkeologiska undersökningsverksamheten.

Begreppsförklaringar

2 § I dessa föreskrifter avses med

Ambitionsnivå – den arkeologiska insatsens omfattning och karaktär. Vid särskild utredning och arkeologisk förundersökning krävs att ambitionsnivån är tillräcklig hög för att motsvara undersökningens syfte. Om kunskapspotentialen inför en särskild undersökning har bedömts som stor skall undersökningen genomföras med hög ambition. Om kunskapspotentialen däremot bedömts som liten skall undersökningen genomföras med låg ambition eller inte alls.

Anbudsförfarande – den process som länsstyrelsen genomför för att utse den undersökare som skall utföra en undersökning. Processen skall ske affärsmässigt, i konkurrens och på ett icke-diskriminerande sätt.

Arbetsföretag – alla aktiviteter som påverkar mark och sjöbotten, såsom byggande, övertäckning, markberedning m.m.

Basdokumentation – den rapportering som skall avges för alla typer av undersökningar. Basdokumentationen skall omfatta skalenliga planer, mätdata, beskrivningar, redovisning av metoder och genomförande, grundläggande arkeologiska resultat, en värdering av måluppfyllelsen i relation till undersökningsplanen m.m.

Direktval – att länsstyrelsen anger vem som skall utföra en undersökning utan att valet föregåtts av ett anbudsförfarande.

Fyndstrategi – en redogörelse innehållande en bedömning av förväntat fyndmaterial, en beskrivning av metoder för fyndinsamling och fyndhantering samt motivering för tillvaratagande och selektion av fynd och för urval till konservering under fältarbetet och rapporteringen.

Företagare – den som ansöker om att få genomföra ett arbetsföretag som berör eller kan komma att beröra fast fornlämning.

Förfrågningsunderlag – den handling genom vilken länsstyrelsen inbjuder undersökare att inkomma med undersökningsplan. Handlingen består av dels länsstyrelsens beskrivning av undersökningens förutsättningar, dels en kravspecifikation med s.k. skall-satser avseende de uppgifter som undersökaren skall lämna in. Vid anbudsförfarande tillkommer en redogörelse för hur och på vilka grunder länsstyrelsen kommer att utse en undersökare.

Kostnadseffektivitet – god kvalitet till rimlig kostnad.

Kunskapspotential – länsstyrelsens bedömning av hur en undersökning kan bidra till att skapa meningsfull kunskap om det förflutna. Bedömningen ligger till grund för länsstyrelsens val av ambitionsnivå inför en särskild undersökning.

Kvalitet – samtliga faktorer som länsstyrelsen tillmäter betydelse inför bedömning av undersökningsplan: undersökarens organisation och kompetens, vetenskaplig kvalitet, långsiktig kunskapsuppbyggnad m.m. Begreppet avser även graden av måluppfyllelse.

Rapportering – att skriftligen eller muntligen avge rapport om iakttagelser i samband med en undersökning. Formerna för rapporteringen är avhängiga undersökningens syfte och inriktning samt vilka målgrupper rapporteringen är avsedd för.

Slutrapport – en kortfattad redovisning och värdering av måluppfyllelsen av den särskilda undersökningens samtliga moment och aktiviteter som specificerats i undersökningsplanen. Slutrapporten upprättas i samband med att den särskilda undersökningen avslutas och tar sin utgångspunkt i den kontinuerliga kvalitetssäkringsdokumentation som undersökaren upprättat inom ramen för sin egenkontroll.

Undersökning – särskild utredning, arkeologisk förundersökning och särskild undersökning enligt 2 kap. 11 och 13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Vetenskaplig god kvalitet – att utifrån ett vetenskapligt arbetssätt skapa meningsfull kunskap med relevans för myndigheter, forskning och allmänhet. Detta innefattar att resultaten görs tillgängliga och användbara för olika intressenter.

Upplysningsskyldighet och samråd

3 § Länsstyrelsen skall upplysa företagaren om innehållet i 2 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. samt verka för att arbetsföretag lokaliseraras och utformas så att de inte alls eller i så liten omfattning som möjligt berör en fornlämning.

Allmänna råd

Länsstyrelsen bör upplysa om hur företagaren bör agera om fornlämning berörs av arbetsföretaget.

4 § Länsstyrelsen skall vid samråd upplysa företagaren om vilka konsekvenser ett arbetsföretag i ett område med fornlämningar kan få samt redogöra för de principer som länsstyrelsen kommer att tillämpa vid ett eventuellt kommande beslut om undersökning.

5 § Inför upprättandet av förfrågningsunderlag skall länsstyrelsen se till att undersökningen ges den utsträckning på marken eller sjöbotten som är motiverat med hänsyn till fornlämningens art och betydelse. **KRFS 2007:2**

Allmänna råd

Länsstyrelsen kan även låta mark ingå i undersökningsområdet som ligger utanför det område som direkt omfattas av ett arbetsföretag, om det behövs med hänsyn till fornlämningens art och betydelse eller om länsstyrelsen bedömer att denna del av fornlämningen inte kan bevaras på ett meningsfullt sätt.

Undersökare

6 § Länsstyrelsen skall verka för att en mångfald av undersökare bereds möjlighet att genomföra undersökningar i länet. Länsstyrelsen skall därför ha ett dokumenterat system för att skaffa sig kännedom om vilka undersökare som vill vara verksamma i länet. En förteckning över de undersökare som anmält intresse för att utföra undersökningar i länet skall årligen insändas till Riksantikvarieämbetet.

7 § Den undersökare som länsstyrelsen väljer skall vara lämplig för uppgiften med hänsyn till:

1. organisation
2. ekonomiska förhållanden och administrativa rutiner
3. erfarenhet och måluppfyllelse av tidigare arkeologiska undersökningar
4. internt kvalitetssäkringssystem och egenkontroll
5. system för långsiktig kunskapsuppbyggnad och kommunikation
6. rutiner för upprättande av dokumentation och övrigt primärmaterial
7. rutiner för hantering och konservering av fornynd

8 § Undersökaren skall ha tillgång till för undersökningen erforderlig kompetens med hänsyn till undersökningens syfte, inriktning och omfattning.

Allmänna råd

Länsstyrelsen bör fastställa om såväl undersökarens organisation som personal samt eventuella underkonsulter har erforderlig kompetens för undersökningen med hänsyn till undersökningens syfte, inriktning och omfattning.

Förfrågningsunderlag

9 § Inför ett beslut om undersökning skall länsstyrelsen oavsett direktval eller anbudsförfarande utarbeta ett förfrågningsunderlag. Förfrågningsunderlaget skall vara utformat så att det både utgör ett fullgott underlag för upprättande av undersökningsplan och för länsstyrelsens val av undersökare.

Förfrågningsunderlaget skall anpassas till undersökningens art, omfattning och komplexitet. Endast sådana krav och kriterier som redovisats där skall inverka på valet av undersökare.

Länsstyrelsen bör i förfrågningsunderlaget beakta företagarens önskemål, såsom planering och information.

10 § I förfrågningsunderlaget skall länsstyrelsen särskilt ange:

1. För särskild utredning: uppgift om den fornlämningsmiljö eller landskapsavsnitt som skall omfattas av utredningen.
För arkeologisk förundersökning och särskild undersökning: uppgift om den fornlämning som berörs i form av RAÄ-nr alternativt en tillfällig arbetsidentitet, samt fornlämningstyp enligt lämningstyplistan i Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem (FMIS), markanvändning samt en uppfattning om fornlämningens ålder.
2. Uppgift om undersöknings- eller utredningsområdets utsträckning på marken och sjöbotten enligt en bifogad karta.
3. En kort redogörelse för ärendets bakgrund med en beskrivning av arbetsföretaget samt tidigare arkeologiska insatser på platsen.
4. Undersökningens syfte och inriktning, ambitionsnivå och målgrupper.

Allmänna råd

Syftet med särskild utredning och arkeologisk förundersökning är att utifrån rådande kunskap fastställa och beskriva fornlämningens karaktär, tidsställning, utbredning, omfattning, sammansättning och komplexitet med hjälp av ett vetenskapligt arbetssätt. Vid särskild utredning begränsas syftet till att fastställa om fornlämning berörs samt att så långt möjligt beskriva denna. Resultaten ska kunna ligga till grund för dels länsstyrelsens bedömning av kunskapspotentialen och kommande beslut, dels företagarens vidare planering. Syftet kan anses vara uppnått då resultaten kan användas i en fortsatt besluts- och planeringsprocess.

Syftet med en särskild undersökning är att uppnå meningsfull kunskap av relevans för såväl myndigheter som forskning och allmänhet baserat på kunskapspotentialen i relation till kunskapsbehovet. Länsstyrelsen bör motivera undersökningens inriktning utifrån aktuella kunskapsunderlag och ett av länsstyrelsen framtaget handlings-/policyprogram för den uppdragsarkeologiska verksamheten i länet/regionen.

5. Tidpunkt när undersökningen tidigast får påbörjas och när den senast skall vara avslutad inklusive tidpunkter för rapporteringen.
6. Anvisningar för rapporteringens omfattning, utformning och genomförande utifrån undersökningens huvudsakliga målgrupper.
7. Var övrigt dokumentationsmaterial skall förvaras.
8. Anvisningar för hantering och konservering av fornfynd utifrån undersökningens syfte och inriktning.

Allmänna råd

Länsstyrelsen bör anvisa eventuella prioriteringar vid såväl insamlandet av fynd som vilka material som bör bli föremål för konservering.

9. En specificering av länsstyrelsens tillsyn över och tidpunkter för uppföljning av undersökningen samt hur och när undersökarens ekonomiska redovisning skall lämnas till länsstyrelsen. **KRFS 2007:2**
10. När och hur undersökningsplanen skall lämnas in.

Kravspecifikation

11 § Länsstyrelsen skall i skall-satser begära in följande uppgifter:

1. Undersökarens förslag till preciserade frågeställningar utifrån det av länsstyrelsen angivna syftet och inriktningen.

Allmänna råd

För undersökningar med ett huvudsakligt syfte som planerings- och beslutsunderlag, d.v.s. särskild utredning och arkeologisk förundersökning, bör förslagen till forskningsfrågor vara begränsade.

2. En beskrivning och motivering av metoder för genomförandet av undersökningen med en tydlig koppling till frågeställningarna. Beskrivningen skall innehålla en beräkning av den yta eller volym som undersökaren avser att undersöka angivet i m² och m³ inom det av länsstyrelsen angivna undersökningsområdet.
3. En redovisning av kompetens och erfarenhet med relevans för undersökningen. Uppgifterna skall avse de personer i ansvarig ställning som är aktuella för undersökningen.
4. En beräkning av den totala kostnaden för undersökningen. Följande poster skall särredovisas i kostnad och tidsåtgång; projektledning/planering, fältarbete, rapportering, fyndhantering, konservering, analysarbete, underkonsulter, resor och traktamenten, layout och tryckning samt utrustning. Kostnader för underkonsulter skall specificeras såsom grävmaskin, etablering, analyser, hyreskostnader för exempelvis mätutrustning samt referensgrupp. De underkonsulter som anlitas för rapportering, konservering eller analysarbete skall specificeras under respektive post.
5. En strategi för rapporteringens utformning och genomförande utifrån länsstyrelsens anvisningar.

Allmänna råd

Strategin bör innehålla hur undersökaren i samband med undersökningen avser att kommunicera med de för undersökningen relevanta och av länsstyrelsen angivna målgrupperna.

6. En fyndstrategi utifrån länsstyrelsens anvisningar samt vem som kommer att utföra konserveringen.

Allmänna råd

Fyndstrategin bör utformas i samråd med en arkeologisk konservator. För bedömning av omhändertagande, selektion och etisk hantering av osteologiskt material bör även osteologisk expertis rådfrågas.

7. En redogörelse för undersökarens egenkontroll för att kvalitetssäkra den aktuella undersökningen.

Allmänna råd

Redogörelsen är ämnad att underlätta för länsstyrelsen att kontinuerligt följa upp undersökningen i förhållande till det syfte som angivits i förfrågningsunderlaget. Redogörelsens omfattning styrs av förfrågningsunderlaget och bör behandla samtliga i undersökningen ingående moment, från planering till det att rapporteringen är avslutad. Av redogörelsen bör framgå de interna ansvarsförhållandena, rutiner för kontinuerlig dokumentation av överväganden, prioriteringar och resursanvändanden (ekonomi, kompetens) samt rutiner för hantering av avvikelser från undersökningsplan.

8. Undersökningsplanens giltighetstid.
9. Ett medgivande att staten själv eller genom annan, utan ersättning, får framställa och sprida exemplar av skriftlig rapportering samt bilder och annat material som ingår i den övriga dokumentationen.

Tillägg vid anbudsförfarande

12 § Vid anbudsförfarande skall länsstyrelsen redogöra för hur prövning och bedömning av undersökningsplanerna kommer att genomföras. Redogörelsen skall även ange de kvalitetskriterier som kommer att ligga till grund för bedömningen av undersökningsplanerna samt att den mest kostnadseffektiva undersökningsplanen skall antas.

Allmänna råd

De kvalitetskriterier som bör prövas är frågeställningarnas och rapporteringens relevans i förhållande till länsstyrelsens angivna syfte och inriktning, metod/genomförande, undersökarens lämplighet och kompetens i enlighet med vad som anges i 7 och 8 §§. Länsstyrelsen bör tydligt ange vad kriterierna avser. Länsstyrelsen bör även ange vilken modell för bedömning av kriterierna som kommer att användas.

13 § Vid anbudsförfarande skall länsstyrelsen offentliggöra erbjudandet på länsstyrelsens webbplats. Undersökningsplan skall lämnas i två olika kuvert där det ena skall innehålla undersökningsplan utan tidsåtgång och kostnader, det andra enbart tidsåtgång och kostnader. Eventuella tillägg eller förtydliganden från länsstyrelsen efter det att inbjudan offentliggjorts skall meddelas på länsstyrelsens webbplats samt tillsändas undersökarna skriftligt vid ett och samma tillfälle. Förändelser med undersökningsplaner skall lämnas in senast en bestämd dag och får inte öppnas före utgången av den dagen.

Anbudsförfarande eller direktval

14 § För att uppnå största möjliga kostnadseffektivitet skall länsstyrelsen istället för direktval genomföra ett anbudsförfarande när kostnaden för undersökningen kan antas komma att:

1. överstiga 20 prisbasbelopp enligt lagen 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. **KRFS 2007:2**

2. understiga 20 prisbasbelopp men överstiga 5 prisbasbelopp och företagaren begär det.

Länsstyrelsen får om den bedömer att det föreligger synnerliga skäl använda direktval trots att kostnaden antas överstiga 20 prisbasbelopp.

Allmänna råd

Med synnerliga skäl bör avses fall då en fornlämning påträffas under ett pågående arbetsföretag.

15 § Vid direktval skall länsstyrelsen erbjuda den undersökare, som mot bakgrund av 7 och 8 §§ bedöms kunna genomföra undersökningen på ett kostnadseffektivt sätt, att inkomma med undersökningsplan.

Bedömning av undersökningsplan

16 § Undersökaren skall upprätta en undersökningsplan vars omfattning och detaljeringsgrad skall relatera till förfrågningsunderlaget.

17 § Vid direktval skall länsstyrelsen inledningsvis kontrollera att undersökaren uppfyllt samtliga skall-satser som angivits i förfrågningsunderlaget. Därefter skall länsstyrelsen bedöma om undersökningsplanen kan resultera i en undersökning av god kvalitet och som motsvarar den av länsstyrelsen angivna ambitionsnivån samt som är kostnadseffektiv.

Allmänna råd

Om länsstyrelsen bedömer att undersökningsplanen inte kan resultera i en undersökning som är kostnadseffektiv kan länsstyrelsen överlägga med undersökaren om justeringar i undersökningsplanen.

18 § Vid anbudsförfarande skall länsstyrelsen inledningsvis kontrollera att undersökaren uppfyllt samtliga skall-satser som ställts i förfrågningsunderlaget.

Länsstyrelsen skall, utifrån de kvalitetskriterier som angivits i förfrågningsunderlaget, därefter utvärdera de undersökningsplaner som uppfyllt skall-satserna.

De undersökningsplaner som bedöms kunna resultera i en undersökning av god kvalitet och som motsvarar den av länsstyrelsen angivna ambitionsnivån skall sedan genomgå en prisjämförelse varefter den mest kostnadseffektiva undersökningsplanen skall antas.

Allmänna råd

Med den mest kostnadseffektiva undersökningsplanen avses den plan som länsstyrelsen bedömer borgar för god kvalitet till rimlig kostnad, d.v.s. att kostnaden varken är högre eller lägre än vad som kan motiveras utifrån undersökningens syfte och inriktning.

19 § I samband med anbudsförfarande får länsstyrelsen av undersökarna begära in klargöranden eller kompletteringar till undersökningsplanerna om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Kompletteringarna får dock inte förändra innehållet i tidigare inlämnade uppgifter. Länsstyrelsen får endast om synnerliga skäl föreligger överlägga med undersökare om justeringar i undersökningsplanen.

Allmänna råd

Med synnerliga skäl bör avses anbudsförfaranden där endast en undersökningsplan bedöms kunna resultera i en undersökning av god kvalitet men till en kostnad som innebär att undersökningen inte blir kostnadseffektiv.

20 § Länsstyrelsen skall vid anbudsförfarande upprätta ett skriftligt utvärderingsprotokoll som redogör för länsstyrelsens bedömning av de inkomna undersökningsplanerna. Kopia på utvärderingsprotokollet skall biläggas beslutet.

Beslut

21 § Ett beslut enligt 2 kap. 11-13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. skall stå i överensstämmelse med förfrågningsunderlaget. Beslutet skall därutöver särskilt innehålla:

1. För beslut om särskild utredning: uppgift om den fornlämningsmiljö eller det landskapsavsnitt som omfattas av utredningen. För beslut om arkeologisk förundersökning eller tillstånd med villkor om särskild undersökning: uppgift om den fornlämningsmiljö som berörs i form av RAÄ-nr alternativt en tillfällig arbetsidentitet, fornlämningsstyp enligt FMIS lämningsstypstyp, markanvändning samt en uppfattning om fornlämningsålder.
2. Undersökningsområdets utsträckning på marken och sjöbotten enligt bifogad karta samt fastighetsbeteckning.
3. En beskrivning av det ingrepp i fornlämningen som arbetsföretaget innebär.
4. En kort redogörelse för bakgrunden till ärendet samt en motivering till beslutet.
5. De krav och övriga villkor som ställs på företagaren.

Allmänna råd

Undersökningsområdet görs tillgängligt för undersökaren genom företagarens försorg och de närmare förhållandena regleras i avtal mellan parterna.

6. Hur länsstyrelsen avser att underrätta företagaren om att de arkeologiska insatserna är avslutade.
7. Tillståndets giltighetstid.
8. Uppgift om den undersökare som skall utföra undersökningen samt en motivering till valet.

Detaljer kring undersökningens syfte, inriktning, omfattning och genomförande samt länsstyrelsens krav på undersökaren framgår av förfrågningsunderlag och undersökningsplan som biläggs i kopia till beslutet.

9. Den beräknade totala kostnaden för undersökningen och uppgift om vem som skall bära den.

22 § Länsstyrelsens beslut tillsammans med kopior av förfrågningsunderlag och undersökningsplan samt eventuellt utvärderingsprotokoll skall ställas till företagaren. En kopia av beslutet med tillhörande bilagor skall även sändas till undersökaren, eventuella övriga undersökare som inkommit med undersökningsplaner, berörd kommun samt till Riksantikvarieämbetet.

Fornfynd

23 § Fornfynd skall insamlas i överensstämmelse med den fyndstrategi som ingår i undersökningsplanen som bifogats länsstyrelsens beslut.

Det fyndmaterial som tillvaratas vid undersökning skall, efter eventuell selektion och konservering, lämnas till det museum som Riksantikvarieämbetet anvisar. Fynden skall vid överlämnandet vara beskrivna, ordnade, registrerade och konserverade.

Allmänna råd

Genomförandet av fyndstrategin bör ske i samråd med en arkeologisk konserverator.

Fyndmaterial bör registreras i en fyndlista och beskrivas på ett sådant sätt att de lätt kan identifieras. De bör vidare ordnas på ett för mottagaren överskådligt sätt samt förpackas så att de inte skadas.

Rapportering och övrig dokumentation

24 § Den rapportering som genomförs och produceras i samband med en undersökning skall utformas i enlighet med undersökningsplanen och de anvisningar som länsstyrelsen angivit i förfrågningsunderlaget.

Efter avslutat fältarbete skall undersökaren snarast till länsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet redovisa de (preliminära) resultaten av undersökningen på, av Riksantikvarieämbetet, fastställt formulär som är anpassat till FMIS.

25 § Rapporter från särskilda utredningar och arkeologiska förundersökningar skall utformas så att de utgör fullgoda planeringsunderlag för företagaren samt beslutsunderlag för länsstyrelsens prövning av tillståndsärenden. Rapporterna skall alltid innehålla en basdokumentation.

26 § Resultaten från en särskild undersökning skall rapporteras så att de är användbara för såväl myndigheter som forskning och allmänhet. Utformningen av rapporteringen från en särskild undersökning kan vara av skiftande slag, men skall alltid omfatta en basdokumentation samt en slutrapport.

27 § Rapporter från särskild utredning och arkeologisk förundersökning samt basdokumentation och slutrapport från särskild undersökning skall förutom till länsstyrelse, företagare och berört läns-/regionmuseum även insändas i två arkivvärldiga exemplar och som digital pdf-fil till Riksantikvarieämbetet. Skriftlig rapportering skall vara godkänd av länsstyrelsen innan den distribueras.

Om rapporten redovisar resultat som väsentligt avviker från dem som tidigare redovisats till FMIS skall även en s.k. ändringsanmälan medfölja rapporten. På denna anmälan skall tydligt framgå vilka RAÄ-nr som berörs.

28 § Övrig dokumentation av betydelse skall upprättas och tas om hand så att den bevaras och är tillgänglig.

Allmänna råd

Dokumentationsmaterial som skall bevaras efter rensning bör ordnas och upprättas i överensstämmelse med de arkivkrav som Riksantikvarieämbetet tagit fram. Som dokumentationsmaterial räknas, förutom originalritningar och foton, även analysresultat och konserveringsrapporter samt sådana handlingar som har betydelse för förståelsen av undersökningens genomförande och resultat. Materialet arkiveras vid den institution som länsstyrelsen angivit i förfrågningsunderlaget och som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen.

Tillsyn och uppföljning

29 § Länsstyrelsens tillsyn av uppdragsarkeologin skall utgöra en del av den ordinarie tillsynen i enlighet med den tillsynsplan som upprättas för länsstyrelsens olika verksamhetsområden. Kopia av årlig tillsynsrapport avseende kulturmiljöområdet (eller motsvarande sammanfattande redovisning av utförd tillsyn) skall insändas till Riksantikvarieämbetet.

30 § Som ett led i sin tillsyn skall länsstyrelsen därför:

1. kontinuerligt *följa upp* att fältarbete och rapportering bedrivs i enlighet med länsstyrelsens beslut. Till stöd för uppföljningen har länsstyrelsen kvalitetssäkringsdokumentationen från undersökarens egenkontroll.
2. fortlöpande *kontrollera* att kostnaderna inte blir högre än motiverat i förhållande till undersökningens resultat och vad som angivits i beslutet. Länsstyrelsen skall särskilt beakta att företagaren inte är skyldig att betala för mer än den tid som verkligen gått åt för undersökningen inklusive rapporteringen.

Allmänna råd

Som en del av den kostnadskontroll som åligger länsstyrelsen ingår att länsstyrelsen fortlöpande bör begära in en ekonomisk redovisning över undersökningens upparbetade kostnader samt en kostnadsprognos i förhållande till ursprunglig budget. Undersökaren bör inte få slutfakturer en undersökning förrän rapporteringen är avslutad och godkänd av länsstyrelsen. Länsstyrelsen bör då kontrollera de faktiska kostnaderna.

3. efter avslutad rapportering *utvärdera* om undersökningen genomförts **KRFS 2007:2** kostnadseffektivt.

Allmänna råd

Länsstyrelsen bör utvärdera om undersökningen uppnått hög målfyllelse och vetenskaplig god kvalitet till en rimlig kostnad. Utvärderingen innebär på en grundläggande nivå att länsstyrelsen bör jämföra utfallet av undersökningen med undersökningsplan och eventuellt handlings-/policyprogram.

4. med vissa intervall *följa upp* och *utvärdera* den samlade undersökningsverksamheten i relation till verksamhetens mål och samhällsnytta.

Allmänna råd

Länsstyrelsen bör kunna redovisa den uppdragsarkeologiska verksamheten i relation till de kulturpolitiska målen och samhällets behov och behöver därför bl.a. skaffa sig kunskap om hur olika målgrupper vill ha/får del av undersökningsverksamheten och dess resultat. Målet bör vara att verksamheten och resultaten efterfrågas och tas om hand i samhället och att länsstyrelsen kan tillgodogöra sig resultaten i sitt eget arbete. Som stöd bör länsstyrelsen ha ett handlings-/policyprogram för den arkeologiska undersökningsverksamheten i sin region. Detta program tas lämpligen fram i samråd med företrädare för olika intressegrupper.

31 § Undersökaren skall till länsstyrelsen omedelbart anmäla sådana omständigheter som ändrar förutsättningarna eller villkoren för undersökningen.

Allmänna råd

Vid omfattande förändringar av förutsättningarna för undersökningen bör länsstyrelsen fatta ett nytt beslut.

32 § Om länsstyrelsen finner att undersökningen inte bedrivs i överensstämmelse med förfrågningsunderlag, undersökningsplan och länsstyrelsens beslut och om detta förhållande inte kan rättas genom samråd får länsstyrelsen med omedelbar verkan avbryta eller begränsa undersökningen.

Allmänna råd

Vållande part bör stå för de eventuella överkostnader som kan uppkomma. Om det behövs bör länsstyrelsen fatta nytt beslut om ny undersökare som slutför undersökningen.

1. Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2008, då Riksantikvarieämbetets föreskrifter (KRFS 1998:1) om förfarandet vid vissa beslut m.m. enligt 2 kap. 10-13 §§ lagen (1998:950) om kulturminnen m.m. upphör att gälla. De allmänna råden gäller från samma tidpunkt, då Riksantikvarieämbetets allmänna råd 1998:1 upphör att gälla.

KRFS 2007:2

2. Äldre föreskrifter och allmänna råd gäller för de tillstånd som länsstyrelsen fattat beslut om före den 1 januari 2008.

RIKSANTIKVARIEÄMBETET

Bengt K Å Johansson

Inger Liliequist